Súd:	Krajský súd Bratislava
Spisová značka:	7Co/56/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1118220357
Dátum vydania rozhodnutia:	27. 02. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Adela Unčovská
ECLI:	ECLI:SK:KSBA:2025:1118220357.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Adely Unčovskej a členiek senátu Mgr. Niny Dubovskej a JUDr. Zuzany Kučerovej, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XX, D., zastúpeného: JUDr. Peter Schmidl, advokát, so sídlom Borský Svätý Jur 774 proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, Bratislava o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku bývalého Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 5.10.2023, č.k. B2-10C/32/2019-334, jednomyseľne takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvej inštancie sa v prisudzujúcom výroku v časti, ktorou súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 978,26 eur a v závislom výroku o trovách konania z r u š u j e a vec sa v rozsahu zrušenia v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

V zostávajúcej časti, a to v prisudzujúcom výroku v časti, ktorou súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 1 050,17 eur a v prisudzujúcom výroku, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 9 600 eur, sa rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 028,43 eur titulom náhrady škody do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9 600 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do tridsiatich dní od právoplatnosti rozsudku a žalovanej voči žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov konania. Dopĺňacím rozsudkom zo dňa 27.10.2023, č.k. B2-10C/32/2019-349 súd prvej inštancie žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy vo zvyšku zamietol.

2. Rozhodnutie vo veci právne odôvodnil § 3 ods. 1 písm. a), § 6 ods. 1, § 15, § 17 ods. 1, 2, 3 a 4 a § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) a vecne tým, že v prejednávanej veci išlo o zodpovednosť štátu za výsledok trestného stíhania jednotlivca, ktorá je daná objektívne. Prvoinštančný súd uviedol, že je potrebné mať na zreteli, že zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci je koncipovaná ako objektívna, bez ohľadu na zavinenie, pričom platí, že ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania treba hľadať vo všeobecnej rovine, predovšetkým v čl. 46 ods. 3 a čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Konštatoval, že ak má byť štát štátom právnym, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Na jednej strane je tu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej

strane sa však štát nemôže zbaviť zodpovednosti v prípadoch, ak sa postup týchto orgánov ukáže ako mylný. V takej situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenia (stupňom pravdepodobnosti), ale to, či sa ich podozrenie v neskoršom konaní potvrdilo. Zmyslom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu je odčiniť každú majetkovú, či nemajetkovú ujmu, ktorá jednotlivcovi nezákonným zásahom štátu vznikla za podmienok týmto zákonom ustanovených. Súdna prax dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan trestný čin nespáchal a že stíhanie proti nemu nemalo byť začaté (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.3.2011, sp.zn. 3Cdo/194/2010, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 12.12.2012, sp.zn. 7Cdo/145/2011, rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 6Cdo/152/2018, nález Ústavného súdu SR, sp.zn. II.ÚS 568/2017). Pokiaľ ide o nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II.ÚS 163/2013, súd prvej inštancie uviedol, že s jeho záverom, že samotné vznesenie obvinenia nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, je potrebné súhlasiť, pričom vždy, v každom jednotlivom prípade sa súd musí zaoberať aj okolnosťami za akých došlo k trestnému stíhaniu a jeho špecifikami, pretože každý prípad je iný. V prejednávanej veci prvoinštančný súd poukázal na to, že skutok, pre ktorý bolo vyšetrovateľom vznesené obvinenie žalobcovi tak, ako bol opísaný, nebol vôbec trestným činom. Tento skutok sa síce stal, avšak s použitím „ultima ratio“ nemal byť vyhodnotený ako trestný čin. Neobstojí preto odvolávanie sa žalovanej na závery znaleckého dokazovania v prípravnom konaní, pretože znalec sa nemôže vyjadrovať k právnym otázkam, ako je vina na dopravnej nehode, ale len k jej príčinám. Až tie následne vyhodnocuje orgán činný v trestnom konaní, ktorý ich nevyhodnotil v tomto prípade správne. Súd prvej inštancie tiež poznamenal, že žalovaná sa aj v iných obdobných veciach žalôb proti štátu neustále odvoláva na staršiu judikatúru, avšak aj tá postupne prechádza ďalším nevyhnutným vývojom v súlade s ústavnými princípmi demokracie. Prejednávanú vec súd prvej inštancie posúdil tak, že k nezákonnému zásahu do práv žalobcu zo strany štátu skutočne prišlo, a že štát za škodu i ujmu, ktorá žalobcovi v trestnom konaní vznikla, skutočne zodpovedá. Uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia, ako aj uznesenie prokurátora, ktorým bola zamietnutá sťažnosť žalobcu voči tomuto uzneseniu, sa považujú za zrušené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom v súdnom konaní a ako také ich treba považovať za nezákonné. Súd prvej inštancie mal v tomto prípade preukázané nezákonné rozhodnutie, vznik škody, ako aj kauzálny nexus. Žalobca si podanou žalobou uplatnil nárok na náhradu skutočnej škody v sume 2 028,43 eur, pričom ide o náklady žalobcu na obhajobu v trestnom konaní, v ktorom mal dvoch obhajcov a to najskôr E. F. G., kde si uplatnil tarifnú odmenu za 5 úkonov právnej služby v sume 442,50 eur a E. H. G., kde si uplatnil tarifnú odmenu za 4 úkony právnej služby v sume 607,67 eur. Okrem toho žalobca žiadal uhradiť aj náklady na vypracovanie znaleckého posudku znalca I. E. J. v sume 978,26 eur. Všetky tieto náklady považoval súd prvej inštancie za účelne vynaložené a v tomto konaní aj za preukázané dôkazmi. Po predbežnom prejednaní veci prvoinštančný súd vyzval žalobcu na presnú špecifikáciu úkonov právnej služby a doložení dôkazov o ich vykonaní ako aj ich úhrady, čo právny zástupca žalobcu vykonal v podaní zo dňa 7.7.2020 s tým, že podanie bolo žalovanej doručené do elektronickej schránky dňa 11.9.2020. Žalovaná sa k nemu nevyjadrila a svoje výhrady k nemu vyslovila až v záverečnej reči, teda až po vyhlásení uznesenia, ktorým bolo dokazovanie ukončené, čo súd vyhodnotil ako nesúladné so zásadou koncentrácie konania a z uvedeného dôvodu na tieto námietky neprihliadol. I keď právny zástupca žalobcu pri vyššie uvedenej špecifikácii uplatnil viac úkonov, než v žalobe, zotrval však na pôvodnej žalovanej sume, čo súd prvej inštancie akceptoval. Uplatnenú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v sume 200 000 eur považoval prvoinštančný súd za neprimerane vysokú aj vzhľadom na hornú hranicu nemajetkovej ujmy stanovenú samotným zákonom v § 17 ods. 4. Uviedol, že minimálna mzda v r. 2018 (v čase, keď nadobudol právoplatnosť trestný rozsudok okresného súdu) bola vo výške 480 eur, teda hornou hranicou nemajetkovej ujmy je jej 50 násobok, čo je v tomto prípade 24 000 eur. Sumu nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie stanovil s prihliadnutím na osobu poškodeného žalobcu, závažnosť vzniknutej ujmy, závažnosť následkov v súkromnom živote a závažnosť následkov v spoločenskom uplatnení. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi za nezákonný zásah štátu do jeho základných práv sumu 9 600 eur (za každý mesiac trestného stíhania 150 eur), čo je suma, ktorú považoval za rozumnú a primeranú pre odškodnenie žalobcu za psychickú ujmu a stres spôsobený nezákonným stíhaním v dobe od 1.2.2013 do 11.6.2018, teda 5 rokov a 4 mesiace (64 mesiacov), v ktorej bol žalobca v pozícii obvineného z trestného činu, pričom vyšetrovanie trvalo už od r. 2011. Konštatoval, že žalobca je bezúhonný človek, v čase dopravnej nehody vykonával povolanie vodiča MHD, kde je potrebné vodičské oprávnenie a vzhľadom na trestné stíhanie mu hrozilo odobratie tohoto oprávnenia na dlhší čas, čo by ohrozilo jeho živobytie. Svedkovia potvrdili, že žalobca prežíval psychickú traumu nielen z nehody, pri ktorej sa zranilo 12 cestujúcich, za ktorých bol zodpovedný, ale aj zo samotného trestného stíhania, ktoré vnímal ako nespravodlivé, keďže necítil vinu na dopravnej nehode.

Prvoinštančný súd vyjadril názor, že túto psychickú traumu nie je nevyhnutné preukazovať potvrdením od lekára - psychiatra, nakoľko takúto ujmu by vo všeobecnosti prežíval každý človek, pokiaľ by sa ocitol v porovnateľnej situácii. Žalobca tiež odkladal založenie si rodiny, pretože mal obavu, že sa o ňu nebude vedieť postarať. Rodinu si založil až po právoplatnom skončení trestného konania. Vplyv médií na psychický stav žalobcu je síce preukázaný, avšak na tejto medializácii sa žalovaný nepodieľal a túto mu nemožno pričítať na ujmu. Prvoinštančný súd vyjadril presvedčenie, že je nevyhnutné odčiniť zo strany štátu traumu žalobcu spôsobenú nezákonným trestným stíhaním. Skutočnosť, že je nejaká osoba stíhaná za skutok, ktorý nie je trestným činom, lebo ho nemožno subsumovať pod žiadnu skutkovú podstatu Trestného zákona, nie je v právnom štáte prípustné, preto je treba odčiniť toto vadné konanie štátu nemajetkovou ujmou najmä v prípade, ak orgány činné v trestnom konaní nepovažovali za potrebné sa za svoj nezákonný zásah žalobcovi minimálne ospravedlniť. V prípade žalobcu išlo o bezúhonného a slušného pracujúceho človeka, ktorý si ospravedlnenie zaslúžil. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania súd prvej inštancie uviedol, že ju nepovažoval za dôvodnú, keďže žalobca svoj nárok uplatnil včas, nakoľko aktio nata nastúpilo až po právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku, deň nasledujúci po 11.6.2018 a až vtedy sa žalobca dozvedel, že mu vznikla škoda, ktorú si môže voči štátu uplatňovať. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca podal na súd žalobu dňa 21.12.2018, teda včas. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Konštatoval úspech žalovanej 88,50 % a ozrejmil výpočet pomeru úspechu a neúspechu žalobcu. Čistý úspech žalovanej ustálil vo výške 88,50%. Uviedol, že úspešnejšia žalovaná si náhradu trov konania neuplatnila, pretože jej žiadne trovy nevznikli.

3. Proti rozsudku podala odvolanie žalovaná z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) C.s.p., t.j., že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. K neexistencii nezákonného rozhodnutia žalovaná poukazovala na skutočnosť, že nie je možné paušalizovať právny názor, že ak trestné stíhanie je skončené iným rozhodnutím než odsudzujúcim rozsudkom, považuje sa za nezákonné rozhodnutie uznesenie o vznesení obvinenia. V posudzovanom prípade žalovaná mala za to, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, sa stal, pričom štát v danom prípade dôvodne uplatnil legitímne právo na vedenie trestného stíhania, pretože na vydanie uznesenia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady a z tohto dôvodu nebolo zrušené ani v konaní o sťažnosti proti tomuto uzneseniu. Z vyhodnotenia celej dôkaznej situácie teda vyplýva, že produkované dôkazy neumožňovali iný postup ako vydanie uznesenia o vznesení obvinenia vo vzťahu k žalobcovi, lebo nerešpektovaním tohto postupu by sa mu zabránilo plne a účinne uplatňovať jeho procesné práva, vrátane obhajovacích práv. Uznesenie o vznesení obvinenia voči žalobcovi nie je podľa názoru žalovanej nezákonným rozhodnutím, ak bolo vydané v súlade s Trestným poriadkom. Pokiaľ orgány činné v trestnom konaní aplikujú ustanovenia Trestného poriadku a postupujú počas trestného stíhania v súlade so zákonom, nejde o neoprávnený zásah do práv obvineného. Žalovaná uviedla, že dôvod na postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vychádzal predovšetkým zo znaleckého posudku č. 65/2011, ktorý vypracoval I. E. F., znalec z odboru cestnej dopravy, zo záverov ktorého vyplývalo, že vodič autobusu, t.j. žalobca vo fáze nehodového deja reagoval na vzniknutú nehodu nesprávne (strhnutie riadenia autobusu doprava a brzdenie plným brzdným spomalením vzhľadom na povrch vozovky až do okamihu nárazu autobusu do stĺpa trolejového vedenia). Na hlavnom pojednávaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II, sp.zn. 1T/78/2014 obhajoba doložila svoj znalecký posudok č. 140/2014, ktorý vypracoval I. E. J., znalec z odboru cestnej dopravy, ktorý mal rozličné závery a to v otázke príčin vzniku dopravnej nehody. Z uvedeného dôvodu bol v rámci súdneho konania pribratý znalecký ústav - Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, zo záverov ktorého vyplýva, že znalec I. E. F. nesprávne ustálil technickú príčinu vzniku dopravnej nehody. Žalovaná ďalej uviedla, že k oslobodeniu žalobcu spod obžaloby došlo v posudzovanej veci výlučne z dôvodu, že na základe zmeny dôkaznej situácie na hlavnom pojednávaní, t.j. na základe znaleckého posudku vypracovaného Znaleckým ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline bolo konštatované, že závery znalca I. F., ktoré tvorili podklad pre postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku v prípravnom konaní, sú nesprávne. Z uvedeného vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní nemohli od začiatku konania vedieť o nesprávnosti záverov znaleckého skúmania znalca I. K. F., pričom v tejto súvislosti žalovaná poukázala na tú skutočnosť, že znalec nesie zodpovednosť za vypracovaný znalecký posudok a bol do konania pribratý z dôvodu objasnenia dôležitých skutočností, ktoré si vyžadovali odborné posúdenie. V takom prípade nemožno vedenie trestného stíhania považovať za neoprávnený výkon štátnej moci, keďže orgány činné v trestnom konaní majú ústavne konformnú povinnosť stíhať každé konanie, ktoré je s určitou mierou pravdepodobnosti trestné a ktorého stíhanie môže viesť k

odsúdeniu páchateľa (§ 2 ods. 5 Trestného poriadku). Žalovaná nesúhlasila so záverom súdu prvej inštancie že skutok sa stal, avšak s použitím „ultima ratio“ nemal byť vyhodnotený ako trestný čin, pričom neobstojí odvolávanie sa žalovanej na závery znaleckého dokazovania v prípravnom konaní, pretože znalec sa nemôže vyjadrovať k právnym otázkam ako je vina na dopravnej nehode, ale len k jej príčinám a až tie následne vyhodnocuje orgán činný v trestnom konaní, ktorý ich nevyhodnotil v tomto prípade správne. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je podľa názoru žalovanej zrejmé, akým spôsobom súd prvej inštancie dospel k záveru, že orgány činné v trestnom konaní nesprávne vyhodnotili znalecké skúmanie v prípravnom konaní. Žalovaná bola toho názoru, že orgány činné v trestnom konaní v prípravnom konaní správne vyhodnotili závery znaleckého posudku znalca I. K. F. o príčinách vzniku dopravnej nehody a až následne sa preukázalo, že tieto závery znalca sú nesprávne. Žalovanej nemožno pripisovať zodpovednosť za nesprávnosť záverov znaleckého skúmania. Pokiaľ by orgány činné v trestnom konaní nesprávne vyhodnotili závery znaleckého posudku znalca I. K. F., uvedené by sa automaticky premietlo aj v rámci súdneho konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II, sp. zn. 1T/78/2014. Avšak vzhľadom k tomu, že závery znaleckého posudku I. K. F. (znalec pribratý do konania orgánom činným v trestnom konaní) a znaleckého posudku I. E. J. (znalec obhajoby, ktorý vypracoval znalecký posudok po podaní obžaloby) mali rozdielne závery o príčinách vzniku dopravnej nehody, bol zo strany konajúceho súdu postupom podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku pribratý do konania Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline. Znalecký ústav v rámci svojho znaleckého skúmania dospel k záveru, že znalec I. K. F. nesprávne určil prvok v technike jazdy žalobcu, čo viedlo aj k nesprávne ustálenej technickej príčine vzniku dopravnej nehody a z uvedeného dôvodu došlo k oslobodeniu žalobcu spod podanej obžaloby. Žalovaná ďalej namietala, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku rovnako nie je zrejmé, ako súd prvej inštancie vyhodnotil, že v posudzovanej trestnej veci bolo použité pravidlo „ultima ratio“. S uvedeným právnym názorom súdu prvej inštancie sa žalovaná nestotožnila. Trestnoprávnu represiu je potrebné chápať ako ultima ratio, nemôže a nesmie slúžiť k uspokojeniu subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, pokiaľ zároveň nie sú splnené predpoklady trestnoprávnej zodpovednosti. Už z charakteru skutku, pre ktoré bolo vedené trestnoprávne konanie vyplýva, že nešlo o problematiku súkromnoprávnej povahy a preto k oslobodeniu žalobcu spod podanej obžaloby nedošlo z dôvodu aplikácie princípu „ultima ratio“. Záverom žalovaná uviedla, že ustanovenia zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom nemožno aplikovať formalisticky, len podľa výsledku trestného stíhania. Je treba vždy skúmať, či žalobcom tvrdená škoda nie je dôsledkom svojvoľného postupu orgánov činných v trestnom konaní, v ktorom neboli rešpektované požiadavky čl. 2 ods. 2 a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Takýmto prípadom nie je situácia, ktorá nastala v prejednávanej veci, teda stav, kde až v priebehu hlavného pojednávania došlo k zmene dôkaznej situácie, na základe čoho došlo k oslobodeniu spod podanej obžaloby. Len z toho, že trestné stíhanie žalobcu bolo skončené oslobodením spod obžaloby, bez ďalšieho, nevyplýva podľa názoru žalovanej povinnosť nahradiť stíhanej osobe škodu vzniknutú v súvislosti s trestným stíhaním, ktoré nebolo začaté svojvoľne a nebolo vedené spôsobom, ktorý by vykazoval znaky svojvôle. Z uvedeného dôvodu žalovaná mala za to, že v konaní nebola preukázaná existencia nezákonného rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. V súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy žalovaná zdôraznila, že aj rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít sa ustálila v tom smere, že pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy v režime zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nestačí len tvrdenie, že nemajetková ujma vznikla, ale nemajetková ujma a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom musia byť preukázané. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.5.2022, sp.zn. 7Cdo/280/2019. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy teda možno priznať len v súvislosti s nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, ak nemajetková ujma vznikla v príčinnej súvislosti s týmto nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom nestačí len tvrdenie, že nemajetková ujma vznikla, nemajetková ujma a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom musia byť preukázané. Žalovaná ďalej vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.9.2013, sp.zn. 6 M Cdo/15/2012, v ktorom najvyšší súd dospel k záveru, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Podľa názoru žalovanej žalobca v konaní nepreukázal priamu príčinnú súvislosť medzi vydaným rozhodnutím, v dôsledku ktorých mu mala vzniknúť nemajetková ujma. Uviedla, že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že k negatívnym dôsledkom, ktoré žalobca popísal v podanej žalobe a v jeho výpovedi,

došlo len v priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti s trestným stíhaním. Vykonaným dokazovaním boli preukázané iné skutočnosti (samotná dopravná nehoda, média, ktoré informovali o dopravnej nehode /nie o samotnom trestnom stíhaní/) majúce vplyv na žalobcov súkromný život, ako aj na jeho zdravotný stav. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na výpoveď žalobcu z pojednávania zo dňa 10.2.2022, kde uviedol, že bol konfrontovaný od známych, ľudia na ulici sa mu vysmievali, bol roznášaný v médiách, na internete a malo to mať pre neho psychické následky, pričom v konaní nebolo preukázané, že by sa žalovaná podieľala na medializácii dopravnej nehody a už vôbec nie samotného trestného konania a rovnako nebolo v konaní preukázané, že média informovali o vedení samotného trestného konania; na výpovede svedkov J. L., M. L., z výpovede ktorých nevyplýva, že vedené trestné stíhanie malo priamy a bezprostredný vplyv na žalobcovu tvrdenú ujmu (svedkovia sa k trestnému konaniu žiadnym spôsobom nevyjadrovali), svedkovia vo svojich výpovediach popisovali, že negatívne dôsledky v živote žalobcu (a to aj zdravotné problémy) boli spôsobené samotnou dopravnou nehodou, ku ktorej preukázateľne došlo a reakciami okolia po medializácii dopravnej nehody (nie medializácii trestného konania), na medializácii ktorej sa žalovaná nepodieľala; na výpoveď svedkyne A. N., ktorá vypovedala, že práceneschopnosť žalobcu vznikla v dôsledku dopravnej nehody a to v dôsledku psychických a fyzických zranení; na výpoveď svedka A. K., ktorý vypovedal, že žalobca po dopravnej nehode zostal úplne zničený, pričom k vedenému trestnému stíhaniu a jeho vplyvu na žalobcu sa žiadnym spôsobom nevyjadril. Na základe uvedeného mala žalovaná za to, že súd prvej inštancie nesprávne konštatoval, že svedkovia potvrdili, že žalobca prežíval psychickú traumu nielen z nehody, ale aj zo samotného trestného stíhania, ktoré žalobca vnímal ako nespravodlivé. Svedkovia J. L., M. L., A. K. sa k trestného konaniu vo svojich výpovediach žiadnym spôsobom nevyjadrovali. Žalovaná zastávala názor, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil výpovede týchto svedkov. Konštatovala, že je nepochybné, že trestné stíhanie je spôsobilé zasiahnuť do sféry obvineného, uvedené však žalobcu nezbavuje povinnosti tvrdenia a unesenia dôkazného bremena ohľadom preukázania, v akom rozsahu trestné stíhanie zasiahlo jeho osobu, doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré mu vznikli v súkromnom živote, ako aj závažnosť následkov, ktoré mu vznikli v spoločenskom uplatnení. Podľa názoru žalovanej vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že k zhoršeniu spoločenského a rodinného života žalobcu, či zhoršeniu zdravotného stavu došlo v priamej a bezprostrednej príčinnej len súvislosti s namietaným trestným stíhaním. Žalobca v konaní nepreukázal, že toto trestné konanie malo priamy a bezprostredný vplyv na ním tvrdenú ujmu, pretože samotná dopravná nehoda, ku ktorej bezpochyby došlo, ako aj následné reakcie okolia na dopravnú nehodu, zásadným spôsobom ovplyvnili život žalobcu. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušený. Žalovaná poukázala na to, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v peniazoch súd prvej inštancie v podstate odôvodnil dĺžkou trestného stíhania vedeného voči žalobcovi. V tejto súvislosti uviedla, že v predmetnej trestnej veci bola obžaloba podaná po 15 mesiacoch od vznesenia obvinenia, pričom dĺžku súdneho konania vedeného Okresnom súde Bratislava II nemožno prokuratúre ako strane v trestnom konaní pripísať na jej ťarchu. Ďalej poukázala na to, že hoci je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom voľnej úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkoľvek kontrole. Podľa názoru žalovanej je v tomto smere odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie nedostatočné a nepreskúmateľné, keďže z odôvodnenia rozhodnutia nie je možné zistiť, na základe akej úvahy súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovi patrí náhrada nemajetkovej ujmy v sume 150 eur za každý mesiac trestného stíhania. Ak aj súd prvej inštancie mal za preukázané, že trestné konanie malo vplyv na žalobcov život v dôsledku toho, že žalobcovi hrozilo odobratie vodičského oprávnenia, čo mohlo ohroziť jeho živobytie, žalobca odkladal založenie si rodiny, žalobca mal psychickú traumu, žalovaná považovala s poukazom na tieto súdom prvej inštancie preukázané dopady na život žalobcu v nadväznosti na § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. priznaný nárok nemajetkovej ujmy v sume 9 600 eur za neprimerane vysoký. Vo vzťahu k náhrade spôsobenej škody žalovaná poukázala na svoje vyjadrenie k žalobe zo dňa 13.5.2019, v ktorom namietala, že prílohy k žalobe (zoznam právnych úkonov vykonaných obhajcom E. F. G. za obdobie od 19.9.2013 do 5.1.2014, faktúra č. 2014/071 zo dňa 19.11.2014 vystavená obhajcom E. F. G. na sumu 600 eur, vyúčtovanie obhajcu E. H. G. a faktúra č. 140/2014 zo dňa 31.12.2014 vystavená súdnym znalcom I. E. J. na sumu 978,26 eur) nepreukazujú, že škoda vo výške 2 028,43 eur žalobcovi vznikla, t.j., že sa o túto sumu zmenšil majetok žalobcu (§ 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.). Žalovaná v uvedenom vyjadrení tiež namietala, že z vyúčtovania odmeny obhajcom E. H. G. nie je zrejmé, za aké konkrétne úkony v jednotlivých rokoch odmena bola účtovaná a tiež namietala, že vyúčtovanie cestovných nákladov je nepreskúmateľné. Žalobca vzhľadom na stanovisko súdu prvej inštancie na predbežnom prejednaní sporu podaním zo dňa 7.7.2020 doplnil

žalobu s tým, že špecifikoval vykonané úkony v trestnom konaní spolu s ich vyúčtovaním. Uvedeným podaním žalobca doplnil žalobu v tom smere, že celkové náklady za právne zastupovanie E. F. G. predstavujú sumu 622,54 eur vrátane DPH a celkové náklady za právne zastupovanie E. H. G. vrátane náhrady za stratu času a cestovné náklady predstavujú sumu 1 132,19 eur. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní dňa 10.2.2022 na otázku súdu prvej inštancie, aby vysvetlil rozpor medzi žalovanou sumou a sumami vyčíslenými v doplnení žaloby uviedol, že žiada rozšírenie žaloby a následne po upozornení súdu prvej inštancie, že tak mohol urobiť v rámci jednomesačnej lehoty od predbežného prejednania sporu, právny zástupca žalobcu uviedol, že trvá na sume, ktorá je uvedená v žalobe bez toho, aby špecifikoval, ktoré právne úkony obhajoby „tvoria“ žalovanú sumu. Vo vzťahu k tvrdenej škode vo výške 978,26 eur, ktorá má predstavovať náklady žalobcu na znalecké dokazovanie, žalovaná zastávala názor, prezentujúci už vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 13.5.2019, že z vykonaného dokazovania nebolo preukázané, že tvrdená škoda vznikla žalobcovi. Faktúra č. 140/2014 zo dňa 31.12.2014 vystavená súdnym znalcom I. E. J. na sumu 978,26 eur nie je podľa názoru žalovanej dôkazom toho, že škoda vznikla v majetkovej sfére žalobcu. Žalovaná mala za to, že žalobca nepreukázal, že mu vznikla škoda v uvedenej výške, žalobca v konaní nepreukázal, že faktúru aj v skutočnosti uhradil. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia nešpecifikoval z akého dôkazu mal za preukázanú úhradu faktúry č. 140/2014 zo strany žalobcu, takýto dôkaz zo strany žalobcu v konaní nebol doložený. Vo vzťahu k tvrdenej škode spočívajúcej v úhrade trov obhajoby v trestnom konaní žalovaná uviedla, že žalobca si žalobou pôvodne uplatňoval sumu 442,50 eur za zastupovanie obhajcom E. F. G. a sumu 607,67 eur za zastupovanie obhajcom E. H. G.. Žalovaná namietala vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 13.5.2019, že žalobca v podanej žalobe nešpecifikoval zoznam úkonov, za ktoré obhajcovi patrí odmena a nevyúčtoval náhradu za stratu času a cestovné náklady. V podaní zo dňa 7.7.2020 žalobca doložil zoznam úkonov a vyúčtovanie náhrady za stratu času a cestovné náklady, pričom žalobca v podaní špecifikoval, že celkové náklady za právne zastupovanie E. F. G. predstavujú sumu 622,54 eur vrátane DPH a náklady za právne zastupovanie E. H. G. predstavujú sumu 1 132,19 eur, ale bude si uplatňovať sumu uvedenú v podanej žalobe. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že žalovaná sa k vyúčtovaniu trov obhajoby v podaní zo dňa 7.7.2020 nevyjadrila, a svoje výhrady k nemu vyslovila až v záverečnej reči, teda až po vyhlásení uznesenia, ktorým bolo dokazovanie ukončené, čo súd vyhodnotil ako nesúladné so zásadou koncentrácie konania a z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie na tieto námietky neprihliadol. S uvedeným konštatovaním súdu prvej inštancie sa žalovaná nestotožnila, keďže už vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 13.5.2019 kvalifikovane poukázala na skutočnosť, že žalobca nepreukázal špecifikáciu úkonov obhajoby, vyčíslenie náhrady za stratu času a cestovné náklady v sume 1 050,17 eur uvedenej v žalobe a tento stav trval aj po doručení podania žalobcu zo dňa 7.7.2020, pretože žalobca s poukazom na rozpor medzi žalovanou sumou a sumami vyčíslenými v doplnení žaloby nešpecifikoval, ktoré úkony právnej služby predstavujú vyčíslenie škody uvedenej v žalobe. Až po takejto špecifikácii zo strany žalobcu sa môže žalovaná vyjadriť, či uvedené vyúčtovanie je v súlade s vyhláškou č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Podľa názoru žalovanej žalobca v konaní nepreukázal, ktoré konkrétne úkony právnej služby predstavujú tarifnú odmenu a tento nedostatok prevzal do svojho rozhodnutia súd prvej inštancie, ktorý tieto úkony vo svojom rozsudku bližšie nekonkretizoval. K odmene za právne služby poskytnuté obhajcom E. H. G. žalovaná uviedla, že žalobca nepreukázal, že uhradil trovy obhajoby svojmu obhajcovi za zastupovanie v trestnom konaní, t.j. žalobca nepreukázal, že trovy uhradil práve on, na uvedenú skutočnosť pritom žalovaná poukázala už vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 13.5.2019. Ani z pokladničného dokladu č. 0002, ktorý tvoril prílohu podania zo dňa 7.7.2020 nevyplýva, že suma 2 000 eur bola E. H. G. uhradená žalobcom A. B., keďže z neho je len zrejmé, že E. H. G. prijal za nešpecifikované právne zastupovanie sumu 2 000 eur (uvedená suma nie je totožná so žiadnym vyúčtovaním trov obhajoby predložených počas súdneho konania žalobcom) od neznámej osoby. Z pokladničného dokladu nie je zrejmé, že tento účtovný doklad sa vzťahuje na právne zastupovanie žalobcu v trestnom konaní, pričom podľa názoru žalovanej žalobca v tomto smere neuniesol dôkazné bremeno a konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobca preukázal úhradu trov obhajoby, považovala žalovaná za nesprávne, nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní. Na základe uvedeného žalovaná navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne.

4. Žalobca sa k odvolaniu žalovanej vyjadril podaním zo dňa 21.12.2023, v ktorom poukázal na nález Ústavného súdu ČR, sp.zn. I. ÚS 1029/21 ako aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 6Cdo/152/2018 a nález Ústavného súdu SR, sp.zn. II. ÚS 568/2017. V súvislosti s vyčíslením výšky škody uviedol, že žalovaná mala dostatok času vyjadriť sa k podaniu právneho zástupcu žalobcu zo dňa 7.7.2020 čo do výšky vyúčtovaní za jednotlivé právne úkony, ktoré si žalobca vyúčtoval a

riadne preukázal i v civilnom konaní prílohami zaslanými súdu. K uvedenému však nedošlo a žalovaná uviedla svoje námietky voči jednotlivým čiastkam až v záverečnom vyjadrení po skončení dokazovania. Podľa názoru žalobcu súd prvej inštancie správne poukázal na koncentráciu konania, nakoľko žalovaná mala v danom konaní hneď niekoľko príležitostí a dostatok času, aby rozporovala žalobcom uplatnené vyčíslenie za jednotlivé úkony právnej služby. Na základe uvedeného žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v plnom rozsahu potvrdil.

5. Žalovaná reagovala podaním zo dňa 24.4.2024, v ktorom uviedla, že zotrváva na svojich dôvodoch odvolania, podľa ktorých v konaní nebola preukázaná existencia nezákonného rozhodnutia. Pokiaľ žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 21.12.2023 uviedol, že žalovaná mala dostatok času sa vyjadriť k podaniu právneho zástupcu žalobcu zo dňa 7.7.2020 čo do výšky vyúčtovaní za jednotlivé právne úkony, ktoré si žalobca vyúčtoval a riadne preukázal i v civilnom konaní, a že žalovaná uviedla námietky voči jednotlivým čiastkam až v záverečnom vyjadrení, žalovaná uviedla, že už vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 13.5.2019 namietala, že prílohy k žalobe nepreukazujú, že škoda vo výške 2 028,43 eur žalobcovi vznikla, t.j. že sa o túto sumu zmenšil majetok žalobcu. Žalovaná v uvedenom vyjadrení tiež namietala, že z vyúčtovania odmeny obhajcom E. H. G. nie je zrejmé, za aké konkrétne úkony v jednotlivých rokoch odmena bola účtovaná a tiež namietala, že vyúčtovanie cestovných nákladov je nepreskúmateľné. Žalovaná mala za to, že tento stav trval aj po doručení podania žalobcu zo dňa 7.7.2020, pretože žalobca s poukazom na rozpor medzi žalovanou sumou a sumami vyčíslenými v doplnení žaloby nešpecifikoval, ktoré úkony právnej služby predstavujú vyčíslenie škody uvedenej v žalobe. Žalobca v konaní nepreukázal, ktoré konkrétne úkony právnej služby predstavujú tarifnú odmenu a tento nedostatok prevzal do svojho rozhodnutia súd prvej inštancie, ktorý tieto úkony vo svojom rozsudku bližšie nekonkretizoval. S poukazom na uvedené žalovaná navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne.

6. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a 378 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p.), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je čiastočne dôvodné.

7. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím.

8. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

9. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

10. Podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

11. Podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa odseku 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na
a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

12. Podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa odseku 2 nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu.

13. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

14. Pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím je potrebné splnenie zákonných podmienok zodpovednosti štátu za uplatňovanú škodu (ujmu), ktorými sú existencia nezákonného rozhodnutia, vznik škody (ujmy) a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody (ujmy).

15. V prejednávanej veci bolo potrebné v prvom rade ustáliť otázku nezákonnosti žalobcom označeného rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesenia obvinenia. Odvolací súd upriamuje pozornosť na ustálenú judikatúru v otázke určenia nezákonnosti uznesenia o vznesení obvinenia v prípade, ak trestné stíhanie bolo zastavené alebo ak bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený.

16. Je potrebné v prvom rade poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 18.8.2010 sp.zn. 4MCdo 15/2009, ktoré bolo po jeho prerokovaní občianskoprávnym kolégiom publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/2014, právna veta ktorého znie: „Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným."

17. Podstatným pre posúdenie otázky zodpovednosti štátu v prejednávanej veci je aj nález Ústavného súdu SR zo dňa 7.7.2016, sp.zn. I.ÚS 320/2016, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „ Ústavný súd zdôrazňuje, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb.. Doterajšia súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená, a dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté súdnou judikatúrou v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb. sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné (rozsudok najvyššieho súdu SR sp.zn. 4 MCdo 15/2009)." Ústavný súd ďalej konštatoval, že „ Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia a doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu možno dospieť k záveru, že aplikácia § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. prichádza do úvahy aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z hľadiska teleologického výkladu nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) namietaného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za správny treba považovať výklad, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania (uznesenie najvyššieho súdu z 18. októbra 2010 sp.zn. 4 MCdo 15/2009 zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a

rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 2/2014).“ Ústavný súd v závere svojho rozhodnutia uviedol, že „ V materiálnom právnom štáte musí štát niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ak nimi zasiahol do základných práv občana. Samotná skutočnosť, že je v právomoci orgánu činného v trestnom konaní vydať záväzný pokyn na vznesenie obvinenia, resp. vzniesť obvinenie z trestného činu konkrétnej osobe, neznamená, že táto právomoc môže byť vykonávaná v rozpore so zákonom. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ako bolo trestné konanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca.“

18. Odvolací súd ďalej poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.1.2019, sp.zn. 8Cdo/177/2017, v rámci ktorého sa dovolací súd vyjadril k rozdielnosti rozhodovania najvyššieho súdu v otázke zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú vznesením obvinenia. Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí konštatoval, že v čase po rozhodnutí najvyššieho súdu sp.zn. 4 MCdo 15/2009 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch, napr. rozhodnutie zo dňa 30.3.2011 sp.zn. 3 Cdo 194/2010, zo dňa 30.1.2011 sp.zn. 4 Cdo 54/2011, zo dňa 12.12.2012 sp.zn. 7 Cdo 145/2011, zo dňa 19.6.2013 sp.zn. 7 Cdo 87/2012, zo dňa 19.2.2014 sp.zn. 7 MCdo 27/2012. Uviedol, že tieto rozhodnutia spočívajú na záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu zo dňa 7.7.2016 sp.zn. I. ÚS 320/2016 a od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

19. Napokon najvyšší súd zopakoval svoj záver o ustálenej judikatúre v predmetnej otázke aj v rozhodnutí zo dňa 11.9.2019 sp.zn. 8 Cdo 96/2018.

20. Je potrebné upriamiť pozornosť na skutočnosť, že najvyšší súd zotrval na názore v otázke zodpovednosti štátu v súvislosti s nezákonnosťou uznesenia o vznesení obvinenia v prípade, ak trestné stíhanie bolo zastavené alebo ak bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený, aj v rozhodnutí zo dňa 29.9.2021, sp.zn. 9Cdo/111/2020.

21. Zohľadňujúc vyššie uvedené právne názory je potrebné dospieť k záveru, že žalobcom označené uznesenie, ktorým mu bolo vznesené obvinenie pre nedbanlivostný prečin Všeobecné ohrozenie podľa § 285 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona, je nutné považovať za nezákonné.

22. Odvolaciu námietku žalovaného vo vzťahu k neopodstatnenosti priznania náhrady, resp. k neopodstatnenosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch bolo potrebné zohľadniť povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania ako aj dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby, ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a vykonaným dokazovaním zisteného skutkového stavu sú podľa názoru odvolacieho súdu zrejmé a vysvetlené skutkové okolnosti a dôvody, ktoré súd prvej inštancie k rozhodnutiu viedli, jeho rozhodnutie v tomto smere spĺňa zákonné náležitosti predpísané v ust. § 220 ods. 2 zákona č. C.s.p., sú v ňom uvedené dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil.

23. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal zo správne zisteného skutkového stavu. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázanú ujmu v osobnostnej sfére žalobcu v podobe psychického strádania a stresu, ktoré boli spôsobené nielen v dôsledku dopravnej nehody, ale aj nezákonným stíhaním jeho osoby v trvaní 5 rokov a 4 mesiace, v rámci ktorého mu zároveň hrozilo odobratie vodičského oprávnenia, ktorá skutočnosť by vzhľadom na jeho povolanie vodiča ohrozilo jeho živobytie. Závery o prežívaných stavoch neistoty žalobcu v súvislosti s jeho obvinením možno vyvodiť okrem výpovede samotného žalobcu aj z výpovede svedka A. K.,

ktorý okrem iného uviedol, že žalobca sa za nehodu necítil byť vinný, ale nevedel ako to preukázať a že nebolo jasné, či je vinný alebo nie. Trestné stíhanie sa prejavilo aj v rodinnom živote žalobcu, ktorú ujmu tvrdenú žalobcom potvrdila aj svedkyňa A. N. – partnerka žalobcu vo svojej výpovedi, z ktorej okrem iného vyplynulo, že z dôvodu trestného stíhania žalobca odkladal založenie rodiny z obavy, že sa o ňu nebude vedieť postarať. Rovnako bol trestným stíhaním ovplyvnený rodinný život po finančnej stránke, keď si partneri museli zobrať úver na zaplatenie výdavkov spojených s obhajobou v trestnom konaní. Z vykonaného dokazovania zároveň vyplynuli aj okolnosti, pri ktorých došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu, ktorý bol v čase začatia trestného stíhania bezúhonným človekom, ktorý bol riadne zamestnaný a vo veku, kedy plánoval založenie rodiny.

24. Na zdôraznenie správnosti záveru súdu ohľadne výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy s prihliadnutím na požiadavku spravodlivosti a komparácie náhrad prisúdených v iných prípadoch, odvolací súd dopĺňa príkladmo, že:

- rozsudkom Okresného súdu Lučenec zo dňa 30.1.2015, sp.zn. 5C/161/2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 23.8.2016, sp.zn. 14Co/433/2015 súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 000 eur (trestné stíhanie trvalo 6 rokov)

- rozsudkom Okresného súdu Lučenec zo dňa 9.12.2015, sp.zn. 6C/131/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 20.10.2016, sp.zn. 16Co/63/2016 súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4 800 eur (trestné stíhanie trvalo 6 rokov)

- rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota zo dňa 8.2.2011, sp.zn. 8C/144/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 21.7.2011, sp.zn. 16Co/121/2011 súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 eur (trestné stíhanie trvalo 3 roky)

- rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 27.2.2020, sp.zn. 20C/268/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 9.3.2021, sp.zn. 14Co/54/2020 súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 35 200 eur, z toho za nezákonné vedenie trestného stíhania v trvaní 104 mesiacov sumu 31 200 eur (dovolanie zamietnuté rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 15.12.2022, sp.zn. 5Cdo/192/2021, ústavná sťažnosť odmietnutá uznesením Ústavného súdu SR zo dňa 27.4.2023, sp.zn. III. ÚS 224/2023),

- rozsudkom Okresného súdu Košice I zo dňa 21.6.2018, sp.zn. 40C/203/2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 26.5.2020, sp.zn. 6Co/320/2018 priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 eur, z toho za nezákonné vedenie trestného stíhania v trvaní 42 mesiacov sumu 10 000 eur (dovolanie odmietnuté uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.3.2022, sp.zn.7Cdo/263/2020, ústavná sťažnosť odmietnutá uznesením Ústavného súdu SR zo dňa 31.10.2023, sp.zn. III. ÚS 545/2023).

25. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že súdmi priznané náhrady nemajetkovej ujmy v dôsledku nezákonného vedenia trestného stíhania sa pohybujú od 2 000 eur do 6 000 eur, v priemere približne od 670 eur do 1 000 eur za jeden rok trestného stíhania, alebo od 55 eur do 300 eur za mesiac trestného stíhania. Podľa nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 288/2017: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Odvolací súd tak má za to, že v danom prípade je priznaná výška nemajetkovej ujmy pre žalobcu v sume 9 600 eur primeraná (150 eur za mesiac trestného stíhania), a to aj po zohľadnení osobitostí danej veci (najmä dĺžky trestného stíhania, výšky hroziaceho trestu, zásah do rodinného života). Takouto výškou dôjde k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobcu. Odvolací súd má za to, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi).

26. Vo vzťahu k náhrade škody, ktorú si žalobca uplatnil vo výške 2 028,43 eur, odvolací súd konštatuje, že odvolanie žalovanej je čiastočne dôvodné. Žalovaná v odvolaní uviedla, že už vo svojom prvom

písomnom vyjadrení k žalobe namietala, že žalobcom predložené prílohy k žalobe nepreukazujú, že škoda v uplatňovanej výške žalobcovi vznikla, t.j., že sa o túto sumu zmenšil majetok žalobcu. Zároveň namietala, že z vyúčtovania odmeny obhajcu E. H. G. nie je zrejmé, za aké konkrétne úkony v jednotlivých rokoch bola odmena účtovaná a aj vyúčtovanie cestovných výdavkov E. H. G. je nepreskúmateľné, keď chýba napr. preukázanie priemernej spotreby vozidla podľa technického preukazu vozidla. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že po predbežnom prejednaní sporu dňa 11.6.2020 žalobca predložil súdu písomné vyčíslenie trov obhajoby s uvedením jednotlivých úkonov právnej služby (deň, výška tarifnej odmeny, režijného paušálu, DPH, náhrada za stratu času a cestovné náklady). K uvedenému vyčísleniu žalobca pripojil fotokópie listín preukazujúcich vykonanie jednotlivých úkonov právnej služby (plnomocenstvo, zápisnice z výsluchov, záznam o preštudovaní spisu, odpor proti trestnému rozkazu, zápisnice o hlavnom pojednávaní, technický preukaz vozidla) ako aj faktúru vystavenú E. F. G. na sumu 600 eur, príjmový pokladničný doklad vystavený E. F. G. na sumu 600 eur a pokladničný doklad vystavený E. H. G. na sumu 2 000 eur. Žalovaná na uvedené prostriedky procesného útoku žalobcu nijakým spôsobom nereagovala a až na poslednom pojednávaní konanom dňa 5.10.2023 v záverečnej reči okrem iného namietala opodstatnenie a výšku uplatnenej odmeny za niektoré úkony právnej služby, úhradu trov obhajoby E. H. G. a cestovné náklady obhajcu E. H. G.. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval správne, ak na námietky žalovanej uplatnené až v záverečnej reči neprihliadal a vyhodnotil ich ako prostriedok procesného útoku/procesnej obrany, ktorý nebol uplatnený včas.

27. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko). Ak súd dospeje k záveru, že strana sporu neuplatnila prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas, má možnosť buď konanie strany ospravedlniť a na jej procesný úkon prihliadať alebo vyvodiť sankčné dôsledky, teda na omeškaný procesný úkon neprihliadnuť (nepriznať mu procesnoprávne účinky). Uplatnenie tohto diskrečného práva súdu závisí od okolností konkrétneho prípadu. Z ust. § 153 C.s.p. ani z iných jeho ustanovení nevyplýva povinnosť súdu uznesením oznámiť stranám sporu, že bude uplatňovať sudcovskú koncentráciu konania. Sudcovskú koncentráciu konania uplatňuje príslušný sudca podľa vlastnej úvahy a spadá do jeho kompetencie rozhodnúť, či na prostriedok procesného útoku či obrany, ktorý strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť konania, bude prihliadať (uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 15.11.2018, sp.zn. II. ÚS 530/2018). Vo vzťahu k prejednávanej veci poukazuje odvolací súd aj na to, že účelom sudcovskej koncentrácie konania je zabezpečiť rýchlosť a hospodárnosť súdneho konania a zamedziť tak špekulatívnemu postupu strán (napr. v podobe oneskorene predkladaných vyjadrení obsahujúcich nové skutkové tvrdenia alebo nové návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré bolo možné predložiť v skoršom štádiu konania) smerujúcemu k zbytočnému predlžovaniu konania (a k vzniku prieťahov v konaní), a zabezpečiť tak, aby poskytnutie súdnej ochrany bolo rýchle a účinné. Uplatnenie sudcovskej koncentrácie konania nie je svojvôľou súdu, ale procesným postupom sledujúcim rýchlosť a hospodárnosť konania tak, aby sa zamedzilo špekulatívnym konaniam strán sporu konanie nedôvodne predlžovať. Odvolací súd posúdením prejednávanej veci, prihliadajúc na právo strán na spravodlivý proces a zohľadňujúc okolnosti prejednávanej veci a aj osobu žalovanej, dospel k záveru, že zásadu sudcovskej koncentrácie konania súd prvej inštancie aplikoval čiastočne správne a dôvodne. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že od predloženia vyjadrenia žalobcu spolu s listinnými dôkazmi mala žalovaná dostatok času, aby na skutkové tvrdenia žalobcu a predložené dôkazy mohla reagovať, keď súd prvej inštancie vykonal dve pojednávania vo veci, dňa 10.2.2022 a dňa 31.1.2023, a až následne, na pojednávaní dňa 5.10.2023 vo veci rozhodol rozsudkom. Na argumentáciu žalovanej týkajúcej sa vyúčtovania trov obhajoby v sume 1 050,17 eur uplatnenú v záverečnej reči prvoinštančný súd správne neprihliadal. Odvolací súd na okraj (obiter dicktum) uvádza, že aj po prípadnom zohľadnení námietok žalovanej týkajúcich sa vyúčtovania trov obhajoby je možné konštatovať odôvodnenosť nároku žalobcu na náhradu škody vo výške 1 050,17 eur. Žalobca totiž preukázal vykonanie úkonov právnej služby vo väčšom rozsahu a vo vyššej odmene ako si uplatnil v konaní, pričom aj pri prípadnom zohľadnení všetkých námietok žalovanej týkajúcej sa odmeny advokátom (námietka, že niektoré vyčíslené úkony nie sú úkonmi právnej služby, námietka zníženej tarifnej odmeny vo vzťahu k niektorým úkonom, námietka výpočtu cestovných nákladov), je zrejmé, že i takto znížená odmena pokrýva uplatnenú sumu náhrady (po zohľadnení námietok žalovanej by výška odmeny predstavovala sumu 1 318,74 eur, ktorá by pozostávala zo zníženej odmeny advokátovi E. G. v sume 357,56 eur, zo zníženej odmeny advokátovi E. G. v sume 459,70 eur, zo zníženej sumy cestovných nákladov vo výške 153,24 eur a v nenamietanej náhrade za stratu času vo výške 348,24 eur, zatiaľ čo žalobca si uplatnil náhradu za trovy obhajoby v sume 1 050,17 eur). Je bez významu, že žalobca v žalobe žiadal náhradu za určité úkony a ich neskoršia

špecifikácia sa nezhodovala s pôvodnou špecifikáciou, keď žalobca nepochybne preukázal úbytok na svojom majetku vo výške uplatnenej v žalobe, za súčasného preukázania vykonania úkonov právnej služby. Zároveň nemožno prisvedčiť argumentácii žalovanej o nepreukázaní úhrady odmeny advokátovi E. H. G., keďže žalobca v konaní predložil formálny elektronický pokladničný doklad o zaplatení 2 000 eur za právne zastúpenie, ktorý v spojení s tvrdením žalobcu o úhrade odmeny možno považovať za dostatočný dôkaz o zaplatení odmeny.

28. Vyššie uvedený záver však neplatí v prípade uplatnenej náhrady škody spočívajúcej v odmene znalca za vypracovanie znaleckého posudku v sume 978,26 eur. Je zrejmé, že žalovaná namietala vynaloženie nákladov (úhradu) za uvedený znalecký posudok už vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 13.5.2019. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že všetky žalobcom uplatnené náklady považoval za účelne vynaložené a za preukázané, vrátane odmeny znalca. Z odôvodnenia prvoinštančného rozhodnutia však nie je zrejmé, akým spôsobom sa vysporiadal s týmto nárokom žalobcu na náhradu škody, keďže žalovaná vznik tejto škody namietala a v súdnom spise sa nachádza iba faktúra vystavená znalcom bez potvrdenia o úhrade odmeny. V tomto ohľade sa javí, že tvrdenie o úhrade odmeny znalca zostalo v konaní sporné, pričom žalobca špecificky nereagoval na tvrdenie žalovanej o nepreukázaní tohto nároku, preto v tejto súvislosti nebolo možné aplikovať zásadu sudcovskej koncentrácie; napriek uvedenému súd prvej inštancie vyvodil záver o preukázaní vynaloženia tohto nákladu, ktorý tvorí nárok žalobcu na náhradu škody aplikujúc zároveň zásadu sudcovskej koncentrácie konania. Súd prvej inštancie sa teda nevysporiadal s námietkou žalovanej, ktorou rozporovala úhradu odmeny znalca, t.j. vznik uplatňovanej škody vo výške 978,26 eur a nevysvetlil, na základe akej úvahy a z akých dôkazov vyvodil svoj záver o preukázaní vynaloženia tejto odmeny žalobcom, keď zároveň nebolo opodstatnené uplatnenie zásady koncentrácie konania v tejto časti konania a v dôsledku uvedeného trpí napadnutý rozsudok v tejto časti vadou nepreskúmateľnosti, ktorá zakladá dôvod pre jeho čiastočné zrušenie podľa § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. a vrátenie veci v tomto rozsahu na ďalšie konanie. Úlohou súdu prvej inštancie bude po vrátení veci opätovne o tomto nároku žalobcu rozhodnúť a svoje rozhodnutie riadne odôvodniť s ohľadom na argumentáciu žalovanej.

29. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 C.s.p. v časti náhrady škody v sume 1 050,17 eur a v časti náhrady nemajetkovej ujmy v sume 9 600 eur ako vecne správne potvrdil a podľa § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. v časti o náhradu škody v sume 978,26 eur zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

30. V novom rozhodnutí o veci súd prvej inštancie rozhodne o náhrade trov konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

31. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon
pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).